Gemeente Midden-Delfland

Anna van Raesfeltstraat 37, Postbus 1, 2636 ZG Schipluiden
T (015) 380 41 11, F (015) 380 99 92
E gemeente@middendelfland.nl, I www.middendelfland.nl

Aan de gemeenteraad

Ons kenmerk 0000305416
Uw brief van
Bijlagen 1

Onderwerp
Aanpak geldzorgen, armoede en schulden

Datum
27 december 2022

Geachte raadsleden,

Waarom deze brief

Midden-Delfland is een relatief welvarende gemeente, de meeste inwoners kunnen goed rondkomen. In vergelijking tot andere gemeenten is het aantal mensen in armoede gering. Landelijk heeft 12,8 % van de totale huishoudens een inkomen tot 120 % van het sociaal minimum, in Midden-Delfland is dit cijfer 6,8 %. Dat neemt echter niet weg dat ook in Midden-Delfland mensen leven in armoede en kinderen opgroeien in minimagezinnen. Het college zet zich in voor die groep, en wil samen met maatschappelijke partners komen tot een intensivering van de aanpak. Zoals is toegezegd in de raadsvergadering van 8 november 2022 willen wij de Raad informeren over onze huidige inzet voor bestrijding armoede en schulden, inclusief de meest recente maatregelen. Het overzicht hiervan vindt u in de bijlage bij deze brief. Ook nemen wij u vervolgens mee in de voortgang en de wijze waarop het college bouwt aan het nieuw uitvoeringsprogramma ‘Geldzorgen, schulden en armoede’.

Aanleiding
Midden-Delfland heeft het armoede en schuldenbeleid, waarmee de gemeente de meest kwetsbare inwoners ondersteunt, voor het laatst vastgelegd in de nota “Armoedebestrijding en schuldhulpverlening in Midden-Delfland 2017-2019”. Nadien is de wereld veranderd: verschillende armoederegeling zijn tussentijds aangepast, inzichten over wat werkt en wat niet werkt hebben zich uitgekristalliseerd, nieuwe voorzieningen zijn gecreëerd en onze werkwijze voor kwetsbare bewoners en huishoudens is op meerdere terreinen meer en meer integraal geworden. Deze ontwikkelingen, in combinatie met de ambities uit het coalitie-akkoord en de recente prijsontwikkelingen waardoor de bestaanszekerheid van minima en middeninkomen onder druk staat, maken dat de tijd gekomen is voor een actualisering van ons beleidsplan. Die actualisatie willen we in dialoog doen met het maatschappelijk middenveld, en baseren op kennis over de doelgroep en de ontwikkeling van armoede in onze gemeente. Ook vinden we het belangrijk over de vertrekpunten voor het beleid aan de voorkant van gedachten te wisselen met de gemeenteraad.

De beoogde nieuwe aanpak plaatsen we in de context van ontwikkelingen en lokale situatie. Onderdeel van de lokale situatie is een cijfermatige onderbouwing van doelgroepen en gebruik voorzieningen. De meest recente cijfers uit 2021 laten zien dat in 2020 540 gezinnen een inkomen hebben tot 120% van het sociaal minimum. Dit is 6,8 % van het totaal aantal huishoudens. In deze huishoudens groeien 150 kinderen op. Van deze 540 huishoudens hebben ongeveer 100 gezinnen geen uitkering. Kijken we naar de trend van de laatste jaren, dan zien we dat vanaf 2018 het aantal gezinnen tot 120% is gestegen met 54. Het aantal personen met bijstandsuitkering heeft de volgend ontwikkeling, peildatum 1 januari:

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022
aantal	170	161	155	126	140	160

Bron: Divosa benchmark

De huidige economisch situatie met hoge inflatie en hoge energieprijzen veroorzaakt een koopkrachtdaling en de financiële problemen verdiepen zich en meer gezinnen krijgen moeite rond te komen. Deze ontwikkelingen vragen de uiterste aandacht van ons en onze maatschappelijke partners. Bijvoorbeeld vanuit onderwijs en vanuit werkgevers, zijn in gesprekken met ons, ideeën naar voren gebracht hoe we met elkaar gezinnen kunnen helpen. Zo willen we ons aanbod aan inkomensondersteunende maatregelen beter onder de aandacht brengen en kan de Bibliotheek budgettrainingen verzorgen.

Gezien de grote landelijke ontwikkelingen vinden wij het belangrijk om voor onze gemeente een scherper beeld te krijgen van de impact. Daarom zullen wij de komende maanden, naast de herijking van ons beleid, een nader onderzoek laten uitvoeren naar de hoeveelheid huishoudens die te maken hebben met financiële problemen en wat de situatie is van deze huishoudens. Een dergelijk onderzoek kan ook de nulmeting zijn voor onze extra inspanningen.
Het herijken van het beleid, in dialoog met het veld, kent een noodzakelijke doorlooptijd. Die tijd is noodzakelijk, omdat adequaat beleid een gezamenlijke inspanning vergt van zowel de doelgroep, de gemeente als de samenleving. Het is echter niet zo dat de dienstverlening voor kwetsbaren in de samenleving in de tussentijd stil staat. Integendeel, juist in de deze tijd spant het college zich extra in om een adequaat vangnet te bieden voor diegenen die in de financiële nood komen. Daarover informeren wij u ook in deze brief.

Huidig beleid en voorzieningen
De huidige aanpak van armoede en schulden gaat onverkort door, en waar mogelijk brengen we verbeteringen aan en nemen wij aanvullende maatregelen door ruimte binnen de bestaande middelen en dankzij bijdragen van het Rijk. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn de energietoeslag en de tegemoetkoming energiebesparende maatregelen, in de bijlage leest u meer hierover. Daarnaast zijn we in gesprek met werkgevers, onderwijs, SWMD en Bibliotheek over wat elk kan bijdragen. Ook over deze ontwikkelingen leest u meer in de bijlage.

Doorontwikkeling: armoedebeleid als gezamenlijke opgave
Het college heeft een maatschappelijk breed gedragen beleids-en uitvoeringsprogramma voor ogen, op basis van data, maar ook uit gesprekken en inbreng van bewoners, professionals, beleidsmakers en bestuurders. Wat ons betreft zijn de mogelijke onderwerpen van gesprek:

- Verduidelijken rol en aanpak gemeente in de samenwerking met maatschappelijke partijen en bewoners.
- De doelgroepen, wie zijn het en hoe te herkennen?
- Bedenken wat de beste vormen van hulp en ondersteuning zijn en welke partijen willen hier een bijdrage aan leveren.
- Hoe we als samenleving een vangnet vormen en financiële nood tijdig herkennen en weten we wat te doen in zo'n situatie.
- En eigenlijk de meest belangrijke vraag: hoe kunnen we mensen weer de nodige veerkracht geven om zelf hun inkomenssituatie te verbeteren?

In de voorbereiding op de gesprekken met het maatschappelijk veld zijn vanuit de gemeente vertrekpunten geformuleerd. Deze vertrekpunten vormen de eerste contouren voor onze aanpak.

Maatschappelijke doelen en Vertrekpunten

We hanteerden in de bestaande aanpak al onze maatschappelijke doelen, deze nemen we mee in onze nieuwe aanpak. Hierbij kort toegelicht:

Voorkomen van schulden en bestrijden van armoede.

MD wil in een vroeg stadium, bij beginnende financiële problemen, ondersteuning kunnen bieden. Maar ook mensen de kans geven voldoende financiële vaardigheden aan te leren, in samenhang met andere basisvaardigheden als taal, rekenen, gezondheids- en digitale vaardigheden zodat bij tegenslag voldoende veerkracht beschikbaar is.

Iedereen doet mee in Midden Delfland.

Mensen die leven van een laag inkomen kunnen minder meedoen aan de samenleving en kunnen moeilijk investeren in eigen ontwikkeling. Dit zet mensen op achterstand. MD wil deze achterstanden bestrijden door ondersteuning en regelingen aan te bieden, allereerst gericht op het bereiken van betaald werk als beste weg uit armoede.

Verminderen van armoede bij kinderen.

Kinderen en jongeren die opgroeien in armoede voelen zich eerder buitengesloten, hebben eerder leerproblemen en gezondheidsproblemen. Hierdoor hebben zij te maken met achterstanden die hen op alle levensdomeinen belemmeren in hun ontwikkeling. Midden-Delfland wil bezien in hoeverre de bestaande regelingen voorzien in het voorkomen van deze problematiek, en welke mogelijkheden er zijn om regelingen nog meer aan de kinderen ten goede te laten komen. Hierbij willen wij op een zo vroeg mogelijke leeftijd inzetten op het vergroten van veerkracht en financiële zelfredzaamheid van kinderen en jongeren.

Vergroten van het bereik van inkomensondersteunende maatregelen.

Te veel bewoners maken geen gebruik van inkomensondersteuning terwijl zij daar mogelijk wel behoeft aan hadden. Cijfers uit een onderzoek in 2015 over het gebruik van deze ondersteuning wijzen uit dat slechts tussen de 20 en 40 %, van de mensen die recht hebben op de ondersteuning daadwerkelijk gebruik maakt. Het percentage varieert met de soort ondersteuning. Dit komt overeen met landelijke cijfers. Wij menen echter dat het beter kan in onze gemeente. Volgens een recent onderzoek van de Nationale Ombudsman is de belangrijkste oorzaak dat veel mensen niet de stap naar de gemeente zetten zij niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden, of stranden in ingewikkelde aanvraagprocedures. Ook kan er sprake zijn van schaamtegevoel of onvoldoende vertrouwen in de overheid. Met de sterke sociale netwerken in Midden-Delfland en de betrokkenheid van bewoners en professionals zijn er kansen om meer mensen te bereiken met informatie en met elkaar na te denken over het verbeteren van laagdrempeligheid en hoe vertrouwen te vergroten bij mensen die met hun hulpvraag niet naar voren willen treden.

Deze maatschappelijke doelen zijn in de gesprekken aangevuld met vijf vertrekpunten. Deze vertrekpunten helpen ons bij het maken van keuzes in wat we doen en hoe we het doen. Niet alleen bij de armoedeaanpak, Over deze vertrekpunten wil het college met de Raad in gesprek en hopen wij op deze manier een denk-en handelingskader met elkaar te bepalen binnen het sociaal domein.

De vijf vertrekpunten zijn:

1. **Voorkomen is beter dan genezen**

Armoede die van generatie op generatie wordt overgedragen, plotselinge gebeurtenissen in je leven, niet goed kunnen lezen en schrijven en/of de taal niet beheersen zijn veroorzakers van armoede en schulden. Hier willen we een aanbod voor ontwikkelen dat mensen helpt wanneer zij niet zelfredzaam

zijn. Dit doen we door het geven van passende voorlichting en training, van jongs af aan over alle generaties, we bouwen samen met professionals en vrijwilligers aan sterke netwerken waarin we afstemmen over het beste aanbod en de kwaliteit van ons werk. We zetten in op Vroegsignalering en het bieden van goede nazorg.

2. **Toegankelijk voor inwoners die het nodig hebben**

Het hulpaanbod is toegankelijk en zoveel mogelijk in de nabijheid, waarbij we er - samen met partners zoals de welzijnsorganisatie of de bibliotheek - naar streven dat inwoners in elke kern terecht kunnen voor ondersteuning of advies. We zijn een toegankelijke en betrouwbare partner. De toegang tot schuldhulpverlening staat in principe open voor iedere inwoner vanaf 18 jaar met (dreigende) financiële problemen.

3. **Beleid en uitvoering sluit aan bij schaal en karakter van de gemeente Midden-Delfland**

Midden-Delfland bestaat uit drie vitale dorpskernen met een stevig verenigingsleven, waarin de onderlinge betrokkenheid groot is en waar ondernemerszin de overhand heeft. Hier is een groot sociaal netwerk van vrijwilligers en mantelzorgers ontstaan. Deze sociale kracht van Midden-Delfland gepaard aan de nabijheid van de gemeente als dienstverlener biedt veel kans op het bieden van maatwerkoplossingen en daarbij het benutten van sociale netwerken. In veel gevallen zal een gestandaardiseerd aanbod voldoen maar Midden-Delfland biedt altijd ruimte voor maatwerk.

4. **Klant en service gericht**

De hulpvraag van de inwoner staat centraal bij het zoeken naar een oplossing voor zijn (financiële) problemen. We brengen de leefgebieden in kaart en brengen waar nodig samenhang. We wegen de mogelijkheden en onmogelijkheden van de hulpverlening zorgvuldig af aan de hand van de feiten en individuele omstandigheden. Hierbij wordt persoonlijke aandacht, maatwerk toegepast en snel perspectief op een financieel zorgeloze toekomst. Werken moet lonen.

5. **Heldere Communicatie**

Veel mensen weten niet dat zij een beroep kunnen doen op hulp bij schulden of armoede Met goede en duidelijke communicatie willen we een zo groot mogelijk bereik van de armoede regelingen realiseren binnen de doelgroep en stakeholders. Met de inzet van heldere communicatie streeft de gemeente ernaar dat mensen positief komen te staan tegenover de regelingen en daardoor gebruik maken van de voorzieningen. En de aanvraagprocedures zijn eenvoudig, duidelijk en laagdrempelig. Wij willen tevens het taboe doorbreken op armoede maar ook op taal en schrijfvaardigheden. Onze brieven zijn helder en eenvoudig te lezen.

Vervolgproces

Nadat we met de gemeenteraad gesproken hebben over de beoogde aanpak en de voorgestelde vertrekpunten en u zich heeft kunnen uitspreken over het vervolgtraject en de vertrekpunten willen we direct aan de slag met het voeren van gesprekken met de dorpen. Met de bedoeling in het voorjaar 2023 het Uitvoeringsprogramma Geldzorgen, armoede en schulden te kunnen presenteren aan alle betrokkenen. Uiteraard nemen wij ook de aandachtspunten mee die vanuit de raad al zijn benoemd tijdens de begrotingsbehandeling.
Voor de gesprekken met de dorpen gaan we bijeenkomsten organiseren waarvoor we bewoners, professionals en andere belangstellenden uitnodigen. Met speciale aandacht voor inbreng en betrokkenheid van kinderen en jongeren die opgroeien in armoede.
Tevens zullen wij, na met u gesproken hebben, direct een onderzoek starten naar de cijfermatige staat van armoede en schulden in Midden-Delfland. Zodat we goede keuzes kunnen maken op welke manier we armoede en schulden het best kunnen bestrijden en welke resultaten we kunnen behalen.

Met de verhalen als opbrengst uit de gesprekken, de cijfers als opbrengst uit het onderzoek en aan de hand van onze maatschappelijke doelen en vertrekpunten en de onderwerpen die in de Algemene Beschouwing door de Raad naar voren zijn gebracht, voltooien wij het Uitvoeringsprogramma “Geldzorgen, armoede en schulden”.

Tijdpad
Onderzoeksbureau KWIZ onderzoekt van januari tot april.
Gesprekken met professionals in februari.
Gesprekken met bewoners in februari/maart.
Beeldvormende avond door de gemeenteraad op dinsdag 11 april.
Oplevering Uitvoeringsprogramma Geldzorgen, armoede en schulden in de week van 22 mei.

Ten slotte
Wij hopen u op deze wijze voldoende geïnformeerd te hebben en dat u kennis heeft kunnen nemen van ons huidige aanbod in het bestrijden van armoede en schulden. En u in kunt stemmen met de voorgenomen aanpak waarbij wij het maatschappelijk veld betrekken bij de actualisatie van het beleid inclusief de vijf vertrekpunten als belangrijke bouwstenen.

We kijken uit naar de gelegenheid om samen met u een beeldvormende avond te organiseren waarin wij u de uitkomsten presenteren van het onderzoek en de gesprekken met het maatschappelijk veld. Zodoende willen we met u in gesprek over de keuzes die wij voorstellen en uiteraard willen wij uw vragen beantwoorden indien er nog onduidelijkheden bestaan.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. M.A.I. Born	drs. A.P.J. van Hemmen
gemeentesecretaris	burgemeester